

Americká zahraniční politika ve východní Asii

Americká politika v regionu v
období 90. let 20. století

Dlouhodobé americké zájmy v regionu východní Asie

- 1) Udržení politické stability v regionu;
 - 2) Zajištění přístupu na trhu v regionu;
 - 3) Zajištění svobody plavby (bezpečnost klíčových námořních cest)
 - 4) Zabránit tomu, aby v regionu získala dominantní postavení velmoc či skupina velmocí nepřátelských vůči USA;
 - 5) Podpora demokracie v regionu;
-

Charakteristika amerických vztahů se spojenci ve východní Asii

- 1) Bilaterální, silně asymetrické vojenské aliance USA s většinou států v regionu (Japonsko, Jižní Korea, Austrálie, ale v podstatě i Taiwan).
- USA se zavázaly k obraně jednotlivých zemí, zatímco ty mají jen omezené závazky vůči USA.
- 2) Přítomnost amerických vojenských základen a vojenských jednotek na území většiny spojeneckých států v regionu (zčásti na jejich udržování přispívají i američtí spojenci).
- 3) Dlouhodobé asymetrické ekonomické uspořádání vzájemných ekonomických a obchodních vztahů.
- USA otevřely své trhy asijským výrobcům, avšak jednotlivé země východní Asie uplatňují i nadále řadu protekcionistických opatření.

USA a hlavní ohniska napětí v regionu v 90. letech 20. století – Tchajwanská úžina

- A) Čínsko-tchajwanské vztahy (třetí krize v Tchajwanské úžině v letech 1995-1996)
- USA mají z politických a strategických důvodů zájem na tom, aby si Tchaj-wan uchoval faktickou nezávislost na Číně, současně ale USA odmítají snahy části představitelů tchajwanských elit o získání legální nezávislosti na Číně.
- USA proto dlouhodobě v oblasti tchajwanské úžiny sledují politiku „strategické nejednoznačnosti“ (strategic ambiguity).
- V rámci této politiky jsou zřejmé 2 základní principy:
 - a) USA odmítají jednostranné vyhlášení nezávislosti Tchaj-wanu;
 - b) USA odmítají řešení otázky Tchaj-wanu za použití ozbrojené síly či nátlaku.
- Politice „strategické nejednoznačnosti“ je podřízen rozsah a podoba americké vojenské pomoci Tchaj-wanu.

USA a hlavní ohniska napětí v regionu v 90. letech 20. století – KLDR a její jaderný program

- Po podpisu společného prohlášení o bezjaderném Korejském poloostrově začala KLDR spolupracovat s Mezinárodní agenturou pro atomovou energii (MAAE), kteří zjistili, že v krajním případě může mít dostatek plutonia na výrobu 1-2 jaderných zbraní.
- KLDR začíná inspektorům MAAE ještě v roce 1992 komplikovat jejich inspekční činnost a v březnu 1993 oznámila úmysl odstoupit od Smlouvy o nešíření jaderných zbraní (NPT).
- USA v červnu 1993 přistoupily na dvojstranná jednání, která byla zahájena v červenci 1993 v Ženevě.
- Zastavení těchto jednání v březnu 1994 z důvodu severokorejských obstrukcí. USA předávají věc k řešení OSN, která se chystá uvalit na KLDR ekonomické sankce.
- Clintonova administrativa v tomto období zvažovala preventivní úder na severokorejská jaderná zařízení = plán odmítnut jako příliš riskantní.
- Navzdory varování KLDR, že uvalení sankcí bude považovat za válečný akt, byla Clintonova administrativa v polovině června připravena prosadit přijetí sankcí v rámci RB OSN, současně je plánováno vyslání amerických posil (50 tisíc mužů) do Jižní Koreje.
- Další eskalace je odvrácena soukromou návštěvou bývalého amerického prezidenta Jamese Cartera v KLDR.
- V říjnu 1994 uzavřely USA a KLDR Rámcovou dohodu, v níž se KLDR zavázala k neodstoupení od NPT a k souhlasu s návratem k inspekčnímu režimu MAAE, výměnou za dodání 2 lehkovodních reaktorů, dodávky těžkého topného oleje a některé další ústupky.

Konec americko-čínského strategického partnerství

- K jeho zániku došlo na přelomu 80. a 90. let, v průběhu necelých tří let (1989-1991). Před USA vyvstala potřeba reformulovat svou zahraniční politiku vůči Číně.
- Existovaly dva základní důvody konce americko-čínského strategického partnerství 1) **Masakr na náměstí Tchien-an-men (4. červen 1989)** a 2) **Konec studené války a rozpad SSSR.**
- Zásadní byly dlouhodobé dopady čínského zásahu na americko-čínské vztahy.
- *a) Původní široká domácí koalice, která už od Nixonovy éry podporovala americko-čínské strategické partnerství se rozštěpila.*
- *b) Pro čínské vedení se události v roce 1989 staly dokladem nebezpečnosti západních demokratických idejí.*
- Ještě důležitější pro další vývoj americko-čínských vztahů však byl konec studené války, následný rozpad SSSR a výrazné zlepšení americko-ruských vztahů, které v 90. letech vedlo až k myšlence vytvoření „strategické aliance s ruskou reformou“.
- Se zánikem společného nepřítele potřeba dalšího trvání strategického partnerství mezi USA a čínskou **výrazně poklesla** a čím dál zřetelněji se začal projevovat **nesoulad mezi zájmy obou zemí.**

Základní možné koncepce americké politiky vůči Číně po konci studené války

- Berou v úvahu politický charakter čínského režimu a možnosti jeho politické transformace.
- Berou v potaz, do jaké míry vzestup Číny představuje nebo bude představovat hrozbu pro USA a jejich zájmy (zejména otázka bezpečnostní hrozby ze strany Číny).
- Od konce studené války se debata o americké zahraniční a bezpečnostní politice odehrávala mezi stoupenci angažování Číny (engagement), stoupenci strategie zadržování (containment) a konečně těmi, kteří prosazovali určitý mix obou strategií („congagement“).

Strategie zadržování (containment)

- ◆ Její stoupenci kladou velký důraz na růst moci Číny. Pod dojmem tempa čínského ekonomického růstu o Číně hovoří jako o budoucí supervelmoci či regionálním hegemonu.
- ◆ Stále mocnější Čína bude v ještě větší míře usilovat o regionální a možná i globální expanzi, což učiní možný konflikt s ní z hlediska USA mnohem pravděpodobnější a současně nebezpečnější.
- ◆ Dvě základní možné příčiny čínského chování:
- ◆ *a) Nespokojenost Číny se současným „statusem quo“. Čína se bude pokoušet o maximalizaci své moci a to i za použití vojenských prostředků.*
- ◆ *b) Čínský nacionalismus, který bude komunistický režim používat jako náhradní zdroj své legitimacy.*
- ◆ Cílem politiky zadržování by mělo být zabránění dalšímu růstu čínské moci a odstrašování Číny, aby se nepokoušela soupeřit s USA.
- ◆ Důsledné uplatňování strategie zadržování vyžaduje podříditi tomuto cíli všechny aspekty americko-čínských vztahů.

Strategie angažování (engagement)

- Její stoupenci předpokládají, že se Čína supervelmocí v blízké budoucnosti ani zdaleka nestane.
- Se zapojením Číny do světové ekonomiky, s růstem vzájemné spolupráce (prohlubování nejrůznějších bilaterálních i multilaterálních vazeb) a interdependence se Čína stává odpovědnějším aktérem mezinárodních vztahů.
- Čína praktikuje pragmatickou politiku zaměřenou na dosažení ekonomického růstu a vnitřní stability, posilování mezinárodní spolupráce a při použití vojenské síly vykazuje relativní zdrženlivost.
- I kdyby se tak Čína stala supervelmocí je expanzivní politika z její strany málo pravděpodobná.
- Konstruktivní politika zvyšuje šance na politickou transformaci Číny a současně přináší USA značné ekonomické a politické zisky.

Congagement

- ◆ Tento termín se objevuje ve studii (*Congage China*, 1999) RANDu, jejímž autorem je Zalmay Khalilzad.
- ◆ Dle Khalilzada je zapotřebí určitý mix strategií zadržování a angažování, který bude i nadále usilovat o plné začlenění Číny do mezinárodního systému a současně se bude připravovat na možný střet s Čínou, přičemž se má snažit odradit čínské vůdce od soupeření s USA.
- ◆ Stoupenci congagementu vycházejí z představy, že ani čistá strategie zadržování, ani čistá strategie angažování příliš dobře neslouží americkým zájmům.
- ◆ Strategie zadržování je příliš deterministická, předem akceptuje negativní scénáře vývoje, které ale nejsou nevyhnutelné a naopak přehlíží možnosti pozitivního vývoje.
- ◆ Naopak strategie angažování nenabízí odpověď, co dělat pokud se Čína stane hrozbou i navzdory uplatňování strategie angažování.

Reakce Bushovy administrativy na události na náměstí Tchien-an-men

- ◆ Hned následující den (5. červen 1989) prezident Bush masakr odsoudil a oznámil uvalení některých sankcí (zastavení vývozu vojenského materiálu, pozastavení setkávání představitelů obou zemí na nejvyšší úrovni) na Čínu.
- ◆ Současně ale ten samý den položil základy nové americké politiky vůči Číně odmítnutím hlasů volajících po zavedení tvrdších opatření, zejména po zavedení ekonomických sankcí.
- ◆ Zájemem USA je naopak konstruktivní politika angažování Číny vedoucí ke kapitalismu a plnému zapojení země do světové ekonomiky a k její postupné demokratizaci.
- ◆ Proto administrativa nejen odmítala zavést tvrdší sankce, ale v soukromí její představitelé považovali i politiku omezených sankcí za kontraproduktivní.

Spory mezi administrativou a Kongresem ohledně nové politiky vůči Číně

- ◆ Přes snahu Bushovy administrativy o udržení konstruktivních vztahů s Čínou prostřednictvím politiky angažování, nelze charakterizovat tehdejší americkou politiku jako konzistentní.
- ◆ Na rozhodování Kongresu v tomto období získaly silný vliv zájmové skupiny z různých důvodů kritické vůči komunistické Číně.
- ◆ Silná kritika čínského režimu a jeho praktik ze strany Kongresu.
- ◆ Snahy části členů Kongresu o odejmutí doložky nejvyšších výhod Číně.
- ◆ Díky opakovaným vetům prezidenta Bushe zůstala doložka nejvyšších výhod v platnosti, ale díky konfliktu s Kongresem a části široké veřejnosti se administrativě nepodařilo zformulovat dlouhodobou a konzistentní politiku vůči Číně.

Americká politika vůči Číně za vlády B. Clintona

- ◆ 1) Dichotomie lidská práva X obchod určovala americkou politiku vůči Číně jen v první polovině 90. let.
- ◆ 2) V průběhu 90. let se v USA vytvořil konsensus ohledně potřeby udržení a dalšího rozvoje úrovně ekonomických vztahů USA s Čínou.
- ◆ 3) Zatímco problematika ochrany lidských práv ztrácela na důležitosti, čím dál důležitější je otázka, zda Čína představuje nebo začne v blízké budoucnosti představovat hrozbu supervelmocenskému postavení USA a jejich regionálním či globálním zájmům.
- ◆ 4) Clintonova administrativa posléze navázala na pragmatismus Bushovy administrativy a přihlásila se k uplatňování politiky angažování vůči Číně.

Lidská práva X obchod v čínské politice Clintonovy administrativy

- ◆ Clintonova volební kampaň = slib, že v případě vítězství učiní USA ekonomicky více konkurenceschopnými.
- ◆ V administrativě se ocitlo množství odborníků na mezinárodní obchod, významnou roli v zahraniční politice hraje nově zřízená Národní ekonomická rada (NEC) na čele s Robertem Rubinem.
- ◆ V tomto ohledu má být hlavním cílem americké politiky podpora liberalizace světového obchodu a usilovné lobování v cizích zemích ve snaze získat lukrativní zakázky pro americké firmy.
- ◆ Současně ale Clinton ve své volební kampani sliboval klást větší důraz na ochranu lidských práv a sliboval razantnější postup vůči Pekingu.
- ◆ V Clintonově administrativě se o prosazení realizace tohoto cíle pokouší především ministerstvo zahraničí na čele s Warrenem Christopherem, které naopak prosazuje odejmutí doložky nejvyšších výhod Číně.
- ◆ Spor, který uvnitř administrativy probíhal, skončil vítězstvím stoupců prodloužení doložky nejvyšších výhod a dalšího rozvoje obchodních a ekonomických vztahů s Čínou.
- ◆ K podobnému vývoji došlo v Kongresu, kde rozhodující hlasování Sněmovny reprezentantů v roce 1996 skončilo vítězstvím stoupců prodloužení doložky (poměr hlasů 286:141).
- ◆ V dalších letech už udělování doložky probíhá a Kongres neklade větší odpor ani udělení trvalé doložky nejvyšších výhod Číně (2000), ani čínskému vstupu do WTO.

Snaha o rozvoj obchodních vztahů s Čínou

- ◆ Pro USA je velmi důležitou především ochrana práv duševního vlastnictví, jejichž porušování ze strany čínských subjektů přinášelo USA velké finanční ztráty.
- ◆ Na neochotu Číny přistoupit v roce 1994 k uzavření Dohody o ochraně autorských práv, patentů či ochranných známek administrativně reagovala uvalením cla. Čína poté ustoupila a na počátku roku 1995 dohodu podepsala.
- ◆ USA se také s úspěchem snažily využít čínskou snahu o vstup do WTO k vynucení si co největšího odstranění protekcionistických opatření uplatňovaných Čínou.
- ◆ Ke konečné americko-čínské dohodě o čínském vstupu do WTO došlo v prosinci 1999.
- ◆ I přes tyto úspěchy dílčí úspěchy administrativy ale v 90. letech došlo ke štrmému nárůstu amerického deficitu obchodní bilance s Čínou.

Čína jako potenciální bezpečnostní problém z pohledu USA

- ◆ V průběhu 90. let postupně roste počet amerických představitelů, kteří poukazují na možnou bezpečnostní hrozbu ze strany Číny.
- ◆ USA negativně hodnotily zejména:
 - ◆ 1) *Kritiku americké hegemonie ze strany Číny (nejmenší problém).*
 - ◆ 2) *Spolupráci Číny se státy považovanými za hrozbu pro světovou bezpečnost nebo nepřátelskými vůči USA.*
 - ◆ 3) *Prosazování teritoriálních nároků ze strany Číny prostřednictvím hrozeb použití ozbrojené síly a dopad čínských kroků na stabilitu a bezpečnost v regionu a strategickou pozici USA.*
 - ◆ 4) *Stále větší znepokojení začíná vzbuzovat rozsah a tempo čínské vojenské modernizace.*

Kritické hodnocení čínské role při šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů

- ◆ V období studené války Čína patřila ke státům, které měly největší podíl na šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů (v 80. letech dodávky např. do Iráku, Íránu, Alžírsko či Pákistánu).
- ◆ V 90. letech vzbuzují na straně USA největší znepokojení čínské prodeje citlivých technologií a materiálu do Íránu a do Pákistánu.
- ◆ Spory mezi prezidentem a Kongresem o tom, jak nejlépe reagovat. Administrativa v tomto ohledu zaujala zdrženlivý postoj a k uvalení sankcí došlo v 90. letech jen v několika málo případech.
- ◆ Kritika chování administrativy ze strany Kongresu a řady odborníků.

Čínské teritoriální nároky jako hrozba americkým zájmům

- ◆ Se znepokojením USA v 90. letech hodnotily čínské teritoriální ambice a především čínskou ochotu použít k jejich vynucení hrozby použití ozbrojené síly.
- ◆ V květnu 1995 USA v reakci na incident na Spratlyho ostrovech Čínu varovaly, že americké námořnictvo bude v případě potřeby bránit námořní trasy a reagovat na vojenské akce v Jihočínském moři.
- ◆ Přes skutečnost, že Clintonova administrativa preferovala zlepšení vztahů s Čínou, je v průběhu třetí krize v Tchajwanské úžině nucena reagovat na výhrůžky a demonstraci síly, které Čína uplatnila vůči Tchaj-wanu (po návštěvě tchajwanského prezidenta v USA).
- ◆ V reakci na čínské vojenské manévry a cvičení proplula v prosinci 1995 Tchajwanskou úžinou letadlová loď Nimitz s doprovodem (symbolický akt).
- ◆ V reakci na další čínské vojenské cvičení, jehož cílem byla snaha ovlivnit průběh prezidentských voleb na Tchaj-wanu, administrativa v březnu 1996 uskutečnila ještě významnější demonstraci americké síly ve snaze odstrašit Čínu od dalšího vystupňování krize.
- ◆ Administrativa deklarovala, že přímý útok proti Tchaj-wanu nebude tolerován a může vést k americké vojenské odpovědi. Současně ale projevila určitou zdrženlivost a dala americkým lodím příkaz, aby nevplouvaly do Tchajwanské úžiny (pokračující uplatňování politiky **strategické nejednoznačnosti**).

Rostoucí americké obavy z čínské vojenské modernizace

- ◆ Obavy vzbuzuje zejména možnost, že Čína disponující moderní armádou může být mnohem více nakloněna představě vojenského řešení svých teritoriálních sporů = přímé ohrožení stability v regionu či dokonce amerických vitálních zájmů.
- ◆ Je poukazováno na skutečnost, že cílem této modernizace má být vytvoření ozbrojených sil schopných bojovat v lokálních konfliktech vysoké intenzity, které učiní čínské nároky na získání kontroly nad Tchaj-wanem a Jihočínským mořem věrohodnými.
- ◆ Modernizace se soustřeďuje především na zvýšení útočných a odstrašujících vojenských kapacit Číny.
- ◆ Roste tím schopnost Číny způsobit v případném konfliktu USA velké ztráty a také její převaha ve vzdušném a námořním prostoru kolem Tchaj-wanu.
- ◆ Za nejproblematictější USA považují modernizaci a zvyšování početního stavu čínských jaderných zbraní a jejich nosičů, které lze jen zčásti vysvětlit potřebou Číny nahradit zastaralé zbraně.
- ◆ Zatímco arzenál ostatních tradičních velmocí prošel od konce studené války redukcí, čínský jaderný arzenál podle většiny analýz roste (Čína dnes může disponovat třetím největším jaderným arzenálem na světě).
- ◆ Počet čínských střel krátkého doletu rozmístěných podél Taiwanské úžiny trvale a strmě rostl (z původních asi 20 v polovině 90. let na 200 na konci 90. let).
- ◆ Přesto v USA nepanoval v Clintonově éře ani zdaleka jednotný názor na to, jak významnou hrozbu Čína pro USA představuje.

Politika angažování Clintonovy administrativy?

- ◆ Obvykle je politika Clintonovy administrativy vůči Číně charakterizována jako politika (konstruktivního) angažování.
- ◆ Samotná administrativa přijala v roce 1993 novou strategickou koncepci zahraniční politiky vůči Číně, jejímž cílem mělo být zastavit další zhoršování americko-čínských vztahů prostřednictvím politiky angažování.
- ◆ Silně kritický pohled části odborníků na takovéto hodnocení Clintonovy politiky (např. dle H. Kissingera šlo o pouhý slogan a i na konci Clintonovy administrativy zůstávala politika vůči Číně rukojmím americké domácí politiky).
- ◆ Angažování Číny bylo skutečností ve smyslu vytváření a posilování široké sítě kulturních, vědeckých, obchodních a společenských vazeb spojujících obě země.
- ◆ Je však problematické hovořit o politice angažování ve smyslu cílevědomé zahraniční politiky administrativy.
- ◆ V případě ekonomických a obchodních vztahů s Čínou sledovala Clintonova administrativa americké ekonomické zájmy a neváhá na Číně velmi tvrdě vymáhat ústupky.
- ◆ V politické rovině sice o politice angažování lze zejména ve 2. polovině 90. let do určité míry hovořit o politice angažování, avšak ta se omezuje především na verbální vyjádření představitelů administrativy a intenzivnější kontakty s Čínskými představiteli.
- ◆ Vezmeme-li do úvahy, jakou politiku USA současně sledovaly vůči ostatním zemím v regionu (celkové posilování amerických aliančních vazeb, obrana Tchaj-wanu) lze hovořit spíše o politice „nekonzistentního engagementu“.

Americká debata o nejvhodnější politice vůči Japonsku po konci studené války

- Mezi americkou veřejností a politickými představiteli panuje po konci studené války shoda o potřebě udržení a zlepšení ekonomických vztahů s Japonskem, snížení amerického obchodního deficitu a udržení japonské podpory americké zahraniční a bezpečnostní politiky (v regionu i po celém světě).
- Probíhá ale debata o tom, jaké cíle by měly být pro americkou politiku vůči Japonsku největší prioritou a jak mohou USA na Japonsko nejúčinněji působit.
- 3 hlavní názorové proudy:
 - 1) Posílení americké spolupráce s Japonskem;
 - 2) Upřednostnit americké obchodní a ekonomické zájmy;
 - 3) Věnovat Japonsku menší pozornost a soustředit se na Čínu, jenž by se měl pro USA stát novým nejdůležitějším partnerem.
- Clintonova administrativa obecně považuje za primární cíl americké politiky posílení americké aliance, nicméně v některých konkrétních případech dala v rámci politiky vůči Japonsku přednost sledování ekonomických zájmů a obchodních zájmů USA.

Podpora Clintonovy administrativy dalšímu prohlubování aliance s Japonskem

- Po přechodné fázi nejistoty ohledně toho, jakou hodnotu má v novém bezpečnostním prostředí, americko-japonská aliance došla Clintonova administrativa k závěru, že její další posílení aliance představuje způsob, jak nejlépe realizovat americké strategické zájmy v regionu.
- V roce 1994 navrhl náměstek ministra obrany Joseph Nye redefinovat americko-japonské bezpečnostní vztahy. Podle jeho návrhu by cílem americko-japonské aliance mělo nově být především udržování míru a bezpečnosti v regionu (původním cílem aliance bylo zadržování SSSR a obrana Japonska).
- V roce 1995 vydalo americké ministerstvo obrany ***East Asian Strategic Report*** („Nye Report“). Zpráva konstatovala, že hlavním cílem americké strategie ve východní Asii by mělo být další posílení americko-japonské bezpečnostní aliance.
- Zpráva přisoudila zásadní význam pokračující existenci amerických předsunutých základen ve východní Asii. USA se měly s Japonskem snažit dohodnout na revizi směrnic pro americko-japonskou vojenskou spolupráci (*Guidelines for U.S.-Japan Defense Cooperation*, 1978), které definovaly japonskou vojenskou roli v případě válečného konfliktu.

Revize směrnic pro americko-japonskou vojenskou spolupráci

- Duben 1996 společná americko-japonská deklarace (podtitul „*Aliance pro 21. století*“) vydaná při setkání amerického prezidenta Clintona s japonským premiérem Hašimotem v Tokiu.
- Obě země se v ní shodly na důležitosti dalšího pokračování bilaterální vojenské spolupráce a deklarovaly, že budou společně postupovat při řešení krizí a nestability v regionu, včetně oblastí kolem Japonska. Shodli se v ní také na redukci amerických základů na Okinawě a na potřebě revize směrnic pro vojenskou spolupráci.
- K dohodě o podobě nových směrnic došlo v září roku 1997. Nové směrnice USA garantují možnost většího použití japonských zařízení v případě krizí v oblastech kolem Japonska.
- Směrnice, rozšířily možnou roli japonských ozbrojených sil v případě krize (nikoliv nutně jen v případě vypuknutí války) v oblastech kolem Japonska (např. minolovné operace, zásobovací operace, péče o raněné).
- Příslušná legislativa byla v modifikované podobě přijata japonským parlamentem v roce 1998.

Další témata americko-japonské vojenské spolupráce

- Po vydání společného prohlášení z května roku 1996 začaly USA s Japonskem jednat o redukci japonských základen na Okinawě.
- V prosinci roku 1996 došlo k dohodě, podle níž měl zůstat početní stav amerických sil na Okinawě nezměněn, nicméně plocha amerických základen se měla zmenšit o 21%.
- USA v dalších letech usilují o dohodu o přemístění základny v hustě osídlené oblasti ve Futenmě na nové místo. V roce 1999 došlo k dohodě na její přesun do lokality Nago na severu Okinawy.
- Clintonova administrativa se také snažila Japonsko přesvědčit, aby se zapojilo do vývoje projektu dislokované protiraketové obrany (Theater Missile Defense). K dohodě v společném výzkumu po dobu dalších 5-6 let dospěly obě země v srpnu 1999.
- USA také zahájily s Japonskem jednání o nové smlouvě, která by upravovala platby finanční pomoc Japonska na udržování amerických základen v zemi. Nová dohoda, která předpokládala velmi omezené snižování japonských plateb byla uzavřena v září 2000.

Ekonomická dimenze vztahů USA a Japonska v 90. letech

- Japonsko je v 90. letech třetím největším obchodním partnerem USA (na konci 90. let tvoří obchod s Japonskem přibližně 9% celkového amerického obchodu).
- Velikost obchodního deficitu a japonské protekcionistické a dumpingové praktiky se na straně USA staly přetrvávajícím zdrojem kritiky a vedly k vypuknutí několika obchodních sporů.
- Administrativa G. H. Bushe přišla v roce 1989 s iniciativou, jejímž cílem bylo odstranit hlavní strukturální problémy ve vzájemném obchodu s Japonskem a snížit dlouhodobý americký deficit obchodní bilance (Structural Impediments Initiative - SII). V roce 1990 obě země uzavřely dohodu směřující k řešení těchto problémů – pokrok při odstraňování překážek je tématem sedmi následných společných setkání.
- V roce 1994 uzavřela Clintonova administrativa s Japonskem novou rámcovou dohodu ohledně odstraňování překážek vzájemnému obchodu (The “United States-Japan Framework for a New Economic Partnership”).
- Na jejím základě USA a Japonsko dospěly k dohodám v některých konkrétních oblastech (práva duševního vlastnictví, finanční služby, pojišťovnictví, zdravotnické přístroje, automobily a jejich díly).
- V 90. letech byl v tomto směru nejvýznamnější obchodní spor v letech 1999-2000 týkající se dovozu oceli za dumpingové ceny do USA. V této souvislosti došlo k odvetnému uvalení zvýšených cel na dovozce z Japonska a dalších 11 zemí.
- Přes rekordní obchodní deficity měly obchodní spory USA s Japonskem menší intenzitu než podobné spory na konci 80. let.

USA a Tchaj-wan v 90. letech 20. století

- Administrativa G. H. Bushe věří, že důležitost Tchaj-wanu jako tématu americké zahraniční politiky se po konci studené války sníží, a věnuje mu poměrně omezenou pozornost.
- S postupující demokratizací se obraz Tchaj-wanu v očích americké veřejnosti a Kongresu začíná zlepšovat. Zejména Kongres se stává silným stoupencem podpory Tchaj-wanu.
- Americká podpora vstupu Tchaj-wanu do mezinárodních ekonomických organizací (zprostředkování vstupu do Asijsko-Pacifického hospodářského společenství).
- Pokračování politiky strategické nejednoznačnosti pokud jde o zajištění bezpečnosti Tchaj-wanu a odstrašení Číny od případného útoku (nasazení amerických námořních sil s cílem přimět Čínu, aby upustila od vojenského zastrašování Tchaj-wanu během krize v letech 1995-1996).
- Po skončení krize v Tchajwanské úžině dala Clintonova administrativa tajné ujištění Číně týkající se Tchaj-wanu – tzv. „třikrát ne“ (nesouhlas s případným vyhlášením nezávislosti Tchaj-wanem, nesouhlas s politikou „jedné Číny, jednoho Tchaj-wanu“, nesouhlas se vstupem Tchaj-wanu do mezinárodních organizací, jejichž členy mohou být jenom suverénní státy).
- Silná kritika Clintonových ujištění ze strany Kongresu – požaduje, aby administrativa oficiálně vyslovila čtvrté „ne“ (nesouhlas s použitím síly či hrozbou použití síly ze strany Číny při řešení tchajwanské otázky).
- Pokračující prodej zbraní Tchaj-wanu:
 - - *prodej letounů F-16 Bushovou administrativou v roce 1992;*
 - - *prodej zbraní Tchaj-wanu Clintonovou administrativou po krizi v Tchajwanské úžině.*
- Postupný růst amerického obchodu s Tchaj-wanem. Zatímco v roce 1991 měl celkovou hodnotu 36 miliard USD, před vypuknutím ekonomické krize v roce 2008 dosáhl výše 61 miliard USD ve stejném období klesl americký deficit obchodní bilance ve vztahu s Tchaj-wanem z téměř 20 miliard USD na méně než 11,5 miliard USD).

USA a Jižní Korea v 90. letech 20. století

- Podpora procesu konsolidace demokracie v Jižní Koreji ze strany USA na počátku 90. let.
- Shoda amerických vládních představitelů, že Korejský poloostrov nadále představuje oblast amerických vitálních zájmů – cílem je udržet vojenskou alianci mezi oběma zeměmi i v případě pomnutí severokorejské vojenské hrozby.
- USA pokračují v udržování významné stálé vojenské přítomnosti na území Jižní Koreje (v roce 2000 tam působí 37 tisíc amerických vojáků).
- Stažení amerických jaderných zbraní z Jižní Koreji do konce roku 1991 a podpora uzavření dohody mezi KLDR a Jižní Koreou o denuklearizaci Korejského poloostrova (1991).
- Pokud jde o ekonomické vztahy USA s Jižní Koreou, pozornost USA se soustředí zejména na problematiku jihokorejského protekcionismu a dumpingových politik.
- Zvýšení amerických tarifů v roce 2000 na některé ocelářské produkty.
- Důležitá byla pomoc, kterou USA Jižní Koreji poskytly v době asijské finanční krize (zejména prostřednictvím Mezinárodního měnového fondu).